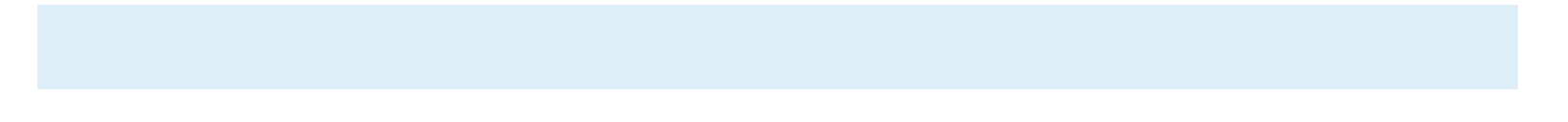




Beleidskader Verbonden partijen

Gemeente Den Helder

Vastgesteld raad XXXXX 2018



Inhoud

Samenvatting	3
Inleiding	4
Deel I Visie op samenwerking	5
1. Visie op samenwerking	6
2. Afwegingskader	9
Deel II Publiekrechtelijke verbonden partijen	12
1. Inleiding	13
2. Inrichting publiekrechtelijke samenwerking	13
3. Sturen en beheersen van publiekrechtelijke samenwerkingen	15
4. Informatievoorziening voor de sturing op publiekrechtelijke samenwerking	18
Deel III Privaatrechtelijke verbonden partijen	21
1. Inleiding	22
2. Inrichting privaatrechtelijke samenwerking	22
3. Sturen en beheersen van vennootschappen	25
4. Informatievoorziening voor de sturing op vennootschappen	26

Samenvatting

Doelen van samenwerking

De gemeente Den Helder kan een samenwerking aangaan als dat bijdraagt aan de realisatie van gemeentelijke doelstellingen, de dienstverlening beter of goedkoper wordt of als de samenwerking leidt tot beter beleid. Er is een afwegingskader om de vorm te bepalen waarin kan worden samengewerkt.

Samenwerking in verbonden partijen

Een manier van samenwerking is deelname in zogenaamde verbonden partijen. Dit zijn zelfstandige organisaties waar de gemeente een bestuurlijk en financieel belang in heeft. De gemeente kan dit soort verbonden partijen met andere overheden aangaan op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen (publiekrechtelijk). Ze kunnen ook in het privaatrecht (op basis van het burgerlijk wetboek) worden aangegaan. Veelal gaat het dan om besloten of naamloze vennootschappen.

De raad heeft een kaderstellende en controlerende rol ten opzichte van verbonden partijen. Het aansturen van een verbonden partij en het dragen van verantwoordelijkheid voor de uitvoering is de rol van het college. Het college legt hierover verantwoording aan de raad af.

Publiekrechtelijke samenwerking: gemeenschappelijke regelingen (GR)

De in een GR deelnemende gemeenten hebben allen vertegenwoordigers in het algemeen bestuur (Ab). Dat houdt zich bezig met beleid gerelateerde taken en het opstellen van begroting en jaarrekening. Het dagelijks bestuur, ook bestaande uit gemeentelijke vertegenwoordigers is belast met meer uitvoerende taken.

De raad kan bij GR-en op hoofdlijn als volgt invloed uitoefenen:

- ~ Het zelf aangaan van een GR of toestemming geven dat het college een GR aangaat.
- ~ Afspraken maken bij de oprichting over de wijze waarop het Ab aan de raden gevraagde inlichtingen verstrekt.
- ~ Controleren via het college of de GR-en voldoende bijdragen aan de gemeentelijke doelen.

- ~ Indienen van een zienswijze op de begroting van de GR.

Privaatrechtelijk samenwerking: vooral vennootschappen

Het college vervult de aandeelhoudersrol. In voorkomende gevallen is sprake van een raad van Commissarissen (RvC). Het college, in de rol van aandeelhouder, benoemt de RvC. De RvC benoemt de directie van de vennootschap. Het college kan via de aandeelhoudersvergaderingen direct invloed uitoefenen op de vennootschappen.

De raad kan bij vennootschappen als volgt invloed uitoefenen:

- ~ Zienswijze geven vooraf aan de oprichting.
- ~ Kaders meegeven bij het aangaan van deelname in een vennootschap.
- ~ Controleren via het college of vennootschappen voldoende bijdragen aan de gemeentelijke doelen.
- ~ Middelen beschikbaar stellen en inhoudelijke kaders meegeven bij projecten/opdrachten.

Informatievoorziening aan de raad

De raad ontvangt informatie deels op basis van wetgeving en deels op basis van dit beleidskader. Dit beleidskader beoogt de betrokkenheid van de raad te vergroten door tussen college en raad meer het gesprek aan te gaan over de verbonden partijen. Een van de maatregelen is werkbezoeken te brengen aan de verbonden partijen om de afstand met de raad te verkleinen. Wettelijke instrumenten zijn onder meer: actieve en passieve informatieplicht, de Paragraaf Verbonden Partijen in de programmabegroting en –rekening, en verantwoordings- en inlichtingenplicht.

Specifiek voor de GR-en zijn overige maatregelen onder meer: de aanlevering van financiële en beleidsmatig, de publicatie van de agenda's van de Ab-stukken en het toepassen van een format voor bestuursrapportages. Voor de vennootschappen vindt twee keer per jaar een brede toelichting in de raadscommissie Bestuur en Middelen plaats met de stand van zaken.

Inleiding

Aanleiding

De gemeente Den Helder kan op verschillende manieren haar taken uitvoeren om de gemeentelijke doelstellingen te realiseren. Een daarvan is het aangaan van samenwerkingsverbanden als dat betere garanties geeft op het bereiken van doelstellingen, maar waarbij taken meer op afstand worden georganiseerd. Dit beleidskader Verbonden partijen (hierna: het beleidskader) beschrijft de werkwijze om deze samenwerkingsverbanden aan te sturen, te voorzien van de benodigde middelen maar ook om de financiën in de hand te houden en risico's te beperken. Een nieuw beleidskader was ook nodig omdat de Wet gemeenschappelijke regelingen per 1 januari 2015 is gewijzigd. Verder is aan de raad toegezegd dat een geactualiseerd beleidskader wordt aangeboden, onder meer naar aanleiding van het rapport 'Informatievoorziening over verbonden partijen aan de raad' van de Rekenkamercommissie (hierna: RKC). Dit beleidskader vervangt de nota Verbonden partijen uit 2009.

Dit beleidskader gaat over 'verbonden partijen'. De definitie van een verbonden partij is volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (hierna: Bbv):

'Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft.'

Een bestuurlijk belang betekent dat de gemeente zeggenschap heeft door vertegenwoordiging in het bestuur of via stemrecht. Van een financieel belang is sprake als een ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is bij faillissement, of als er een financiële aansprakelijkheid bestaat als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Dit beleidskader gaat niet over minder verstreckende samenwerkingsvormen zoals convenanten, stichtingen, verenigingen en dergelijke.

Adviezen hoe de grip op verbonden partijen vorm te geven, komen voort uit:

- ~ de vernieuwde Wet gemeenschappelijke regelingen;
- ~ aanpassingen in de Bbv over de informatievoorziening aan gemeenteraden;
- ~ het rapport 'Wisselwerking' van de Raad voor Openbaar Bestuur¹;
- ~ het RKC-rapport 'Informatievoorziening over verbonden partijen aan de raad' (2016)²;
- ~ het RKC-rapport 'Gemeenschappelijke Regeling Gesubsidieerde Arbeid Kop van Noord-Holland' van de Rekenkamercommissie (2017)²;
- ~ het project informatievoorziening van de griffiers in de regio Noord-Holland Noord.

Doelstelling beleidskader

Het beleidskader is het kader voor het inzetten van verbonden partijen om gemeentelijke doelen te realiseren. Het geeft de raad inzicht in zijn taken en verantwoordelijkheden voor de verbonden partijen en de verhouding tussen raad en college hierbij. Ook beschrijft het beleidskader de instrumenten die de gemeente inzet om grip op de verbonden partijen te houden. Grip betekent: de raad heeft zicht op de bijdrage van de verbonden partijen aan de realisatie van de gemeentelijke doelen en kan daarop bijsturen binnen de wettelijke mogelijkheden.

Leeswijzer

Dit beleidskader bestaat uit drie delen:

- I. algemeen deel met de visie op samenwerking;
- II. deel over de publiekrechtelijke verbonden partijen;
- III. deel over de privaatrechtelijke verbonden partijen.

¹ Wisselwerking (http://www.rob-rfv.nl/documenten/advies_wisselwerking.pdf), Raad voor het Openbaar Bestuur, december 2015

² Zie www.denhelder.nl, Bestuur -Rekenkamercommissie



Deel I Visie op samenwerking

1. Visie op samenwerking

1.1. Doel van samenwerking is het creëren van publieke meerwaarde

De raad kan kiezen tussen meerdere opties voor het realiseren van de lokale doelen en ambities. Samenwerking is er daar een van, naast het zelf doen of helemaal uitbesteden aan de markt.

Het doel van (bestuurlijk) samenwerken is het creëren van publieke meerwaarde voor de gemeente: bepaalde gemeentelijke taken kunnen efficiënter, effectiever, met meer expertise en beter aansluitend op concrete behoeften van burgers en bedrijven in een samenwerkingsvorm worden uitgevoerd.

De gemeente Den Helder kan tot samenwerking besluiten na de afweging of de samenwerking de meest doelmatige en doeltreffende oplossing is om publieke belangen te dienen. Dit is het geval als samenwerking:

1. bijdraagt aan de gemeentelijke beleidsdoelen;
2. leidt tot gelijke of betere dienstverlening tegen een lager of ten minste een gelijk tarief;
3. leidt tot lagere kosten (in elk geval niet meer) bij de uitvoering van taken;
4. leidt tot beter beleid door bundeling van kennis, een doeltreffende aanpak van gemeente-overstijgende problematiek en verminderde kwetsbaarheid.

In enkele gevallen is de gemeente wettelijk verplicht om samen te werken, bijvoorbeeld: de GGD en de Veiligheidsregio.

1.2. Vormen van samenwerking³

Belangrijke juridische kaders voor samenwerking tussen overheden liggen vast in de Gemeentewet (hierna: Gw), de Wet gemeenschappelijke regelingen (hierna: Wgr) en het burgerlijk wetboek (hierna: BW). De bestuurlijke samenwerking moet een vorm krijgen die past bij de intensiteit en de doelen van de samenwerking:

Vorm	Kenmerken
Afstemming	Kenmerkend voor de afstemming is dat geen taken over en weer worden uitgevoerd of (structurele) betalingen aan elkaar plaatsvinden. Een recent voorbeeld van afstemming binnen onze regio is het samen voorbereiden van de gemeentelijke rioleringsplannen en bijvoorbeeld de regionale inkoop in het sociaal domein.
Netwerkconstructie	Kenmerkend voor de netwerkconstructie is dat één organisatie belast is met de uitvoering van een specifieke taak voor alle deelnemers, terwijl geen nieuwe organisatie wordt opgericht. Voor onze regio geldt dat 'De Kop Werkt' veel kenmerken heeft van een netwerkconstructie.
Zelfstandige organisatie (o.m. verbonden partijen)	Kenmerkend voor samenwerking in een zelfstandige organisatie is het bestaan van een rechtspersoon of bestuursorgaan die taken en/of bevoegdheden uitvoert voor de deelnemers. De Veiligheidsregio, GGD, RUD maar ook Zeestad BV en Willemsoord BV zijn hiervan voorbeelden.

Alle vormen kunnen zowel publiekrechtelijk (Wgr) als privaatrechtelijk (BW) worden ingevuld. Ook brengen ze hun eigen bestuurlijke, financiële en juridische risico's voor de gemeente met zich mee.

³ In deze kadernota is gebruik gemaakt van 'Intergemeentelijke samenwerking toegepast' (https://vng.nl/files/vng/publicaties/2015/intergemeentelijk-samen_20150528.pdf), VNG, juni 2015

1.3. Bij voorkeur publiekrechtelijke samenwerking

In de Gemeentewet⁴ staat dat private rechtsvormen zoals bv's, nv's en stichtingen slechts toelaatbaar zijn "indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang". Het uitgangspunt in dit beleidskader is dan ook dat de gemeente publieke taken zelf of in een publieke rechtsvorm uitvoert.

De belangrijkste reden om geen privaatrechtelijke samenwerking aan te gaan, is de vermenging die plaatsvindt van de publiekrechtelijke belangen van de gemeente enerzijds en de privaatrechtelijke belangen van de private onderneming anderzijds. Ook zijn de mogelijkheden van borging van publieke belangen en democratische controle beperkter dan bij publiekrechtelijke samenwerking.

Het is niet te voorkomen dat de gemeente soms activiteiten wil uitvoeren die in de markt plaatsvinden. De gemeente richt dan een private rechtspersoon op, zoals Port of Den Helder. Als de gemeente dat niet doet, dan komt ze in een moeilijke positie terecht. Ze onderneemt dan marktactiviteiten met overheidsmiddelen. Dat is ongewenst en daarom is een strakke scheiding met een private rechtspersoon nodig. Het college kiest alleen voor een privaatrechtelijke samenwerkingsvorm als:

- ~ sneller schakelen en anticiperen op de markt nodig is;
- ~ dat beter past bij de ondernemingsactiviteiten;
- ~ het helpt financiële risico's te beperken;
- ~ in specifieke situaties het privaatrecht maatwerk biedt.

1.4. Voor- en nadelen van samenwerking in een verbonden partij

Deelname aan een verbonden partij is een alternatief voor aan de ene kant het zelf uitvoeren van gemeentelijke taken en aan de andere kant het helemaal uitbesteden (outsourcen) van taken.

Mogelijke voordelen van samenwerking in een verbonden partij zijn:

- ~ efficiëntievoordelen en besparingen door schaalvergroting;
- ~ risicospreiding door (financiële) risico's met andere partijen te delen;
- ~ een kennisvoordeel doordat gebruik wordt gemaakt van kennis die de gemeente niet in huis heeft, maar de verbonden partij (of een partner daarin) wel;
- ~ een private vorm kan een ondernemende activiteit versterken;
- ~ bestuurlijke kracht- en effectiviteitsversterking ten opzichte van de omgeving en andere partijen.

Mogelijke nadelen zijn:

- ~ door de afstand tussen gemeente en de verbonden partij kunnen de informatievoorziening naar en de beïnvloedingsmogelijkheden door de gemeente minder worden;
- ~ bij een verbonden partij kan sprake zijn van meerdere partijen die ook andere doelstellingen nastreven dan het specifieke gemeenschappelijke belang;
- ~ negatieve handelingen van een verbonden partij worden toegerekend (in ieder geval publicitair) aan de gemeente.

1.5. Transitie- en frictiekosten zijn tijdelijk

Als gevolg van het aangaan van een samenwerking, kan de gemeente te maken krijgen met incidentele kosten door de ontvlechting van de taken en eventueel mensen die over gaan naar het samenwerkingsverband. Deze transitie- en frictiekosten zijn vaak onvermijdelijk. De beoogde efficiencydoelen worden vaak pas na een aantal jaren bereikt. Het college spreekt met de raad af hoelang deze periode mag duren.

⁴ artikel 160 lid 2 Gw

1.6. Behoeftte aan meer grip door toename van samenwerkingsverbanden

Het aantal gemeentelijke samenwerkingsverbanden is de laatste jaren toegenomen. Daarom heeft de gemeente behoefte aan meer overzicht van en grip op de samenwerkingsverbanden. In de wet (Wgr, Gw, BW) zijn formele instrumenten opgenomen (zie bijlage 3) die betrekking hebben op informatievoorziening, verantwoording en sturing.

Samenwerken in een verbonden partij betekent voor de gemeente altijd verlies van directe sturing. Om toch zoveel mogelijk invloed te kunnen blijven uitoefenen, maakt de gemeente onder andere heldere afspraken met de verbonden partijen over te realiseren doelen⁵. Daarnaast moeten er voldoende bevoegdheden zijn om te kunnen corrigeren als de verbonden partij zich niet aan de afspraken houdt. Het kan namelijk zijn dat bijsturing nodig is vanwege aanpassing van gemeentelijk beleid. Het is daarbij de kunst om een goede balans te vinden tussen controlemechanismen en vertrouwen om voldoende flexibiliteit te behouden. Voorkomen moet worden dat de onderlinge relatie uitmondt in starheid en bureaucratie.

De gemeente blijft maatschappelijk en politiek aanspreekbaar als ze de uitvoering van een bepaalde taak bij een verbonden partij belegt. Ook is het van belang dat er aansluiting is en blijft op de doelen waarvoor de samenwerking is aangegaan.

1.7. Bezoldiging van bestuurders binnen WNT-norm

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (hierna: WNT) heeft als doel om bovenmatige beloningen en ontslagvergoedingen bij instellingen in de (semi)publieke sector tegen te gaan. Het uitgangspunt is dat de hoogste leidinggevendenden niet meer mogen verdienen dan een minister. Veel van de verbonden partijen vallen onder de WNT:

- ~ de gemeenschappelijke regelingen die rechtspersoonlijkheid bezitten;
- ~ instellingen waarop een overheidsorgaan invloed uitoefent op het beheer of beleid van de instelling, bijvoorbeeld door de benoeming van één of meer leden in het bestuur;
- ~ instellingen die subsidie ontvangen.⁶

WNT norm voor vennootschappen waar gemeente 100% aandeelhouder is

De topfunctionarissen van vennootschappen vallen niet onder de werking van de wet, ook niet als de gemeente of andere overheden mede-aandeelhouder zijn.

Desondanks hanteert dit beleidskader als uitgangspunt dat de WNT in elk geval de norm is voor de vennootschappen waar de gemeente 100% aandeelhouder van is. Naleving wordt gegarandeerd doordat de aandeelhouder het beloningsbeleid van de vennootschap vaststelt. De RvC heeft daarnaast een toezichthoudende functie voor het naleven van de norm. Voor de vennootschappen waar de gemeente niet enig aandeelhouder is, zal de Helderse aandeelhouder zich er voor inzetten dat ook daar de WNT-norm wordt toegepast.

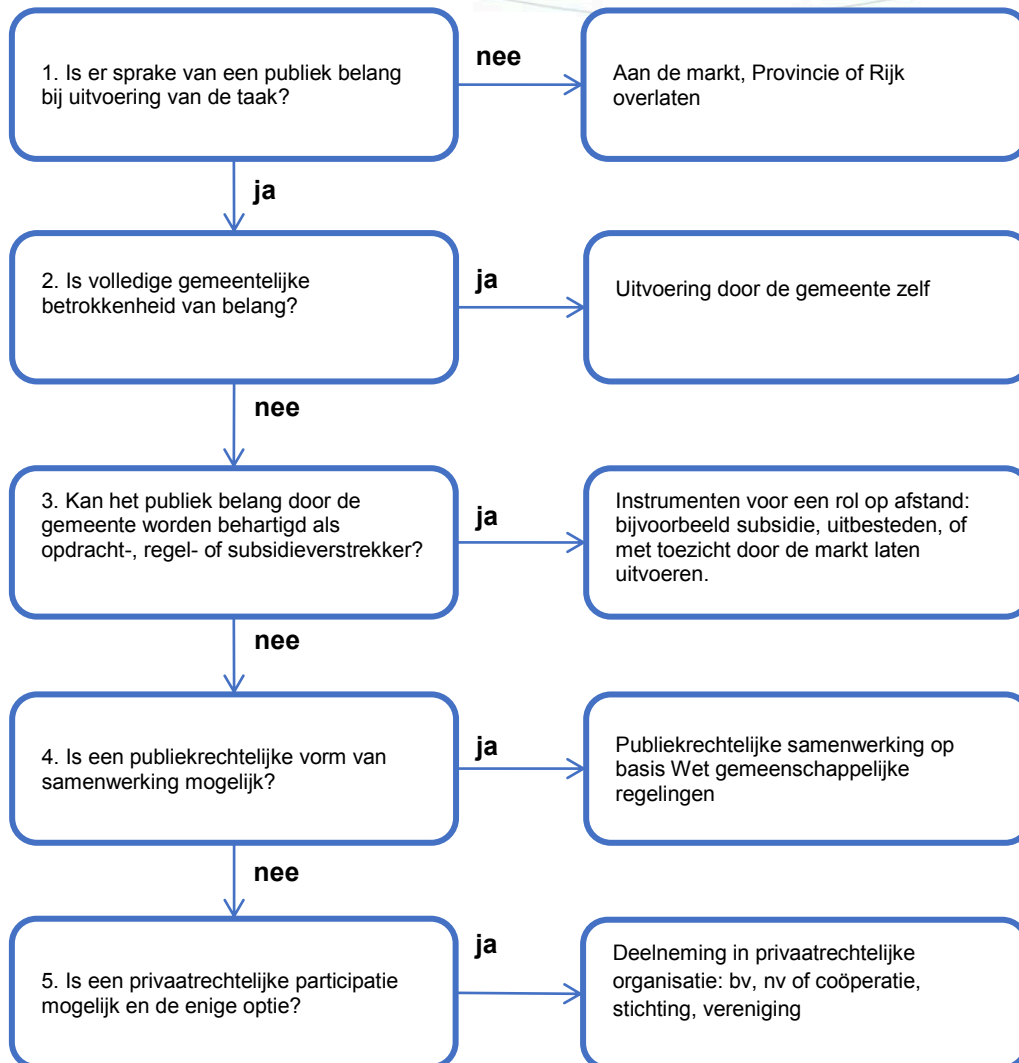
⁵ Aanbeveling van de rekenkamercommissie Informatievoorziening over verbonden partijen aan de raad.

⁶ De subsidie moet minstens € 500.000,- per jaar bedragen, ten minste voor 50% deel uitmaken van de opbrengsten van dat jaar en voor een periode van tenminste drie jaar worden verstrekt.

2. Afwegingskader

Dit beleidskader geeft geen eensluidend antwoord op de vraag of de gemeente al dan niet moet deelnemen aan een verbonden partij. Iedere afzonderlijke situatie vraagt om een specifieke afweging en een politieke keuze. Het college gebruikt dit afwegingskader bij de toetreding tot een (nieuwe) verbonden partij. Het is ook te gebruiken bij een (tussentijdse) evaluatie van verbonden partijen.

2.1. Aangaan of toetreding tot verbonden partij⁷



⁷ Zie voor een uitgebreide handreiking over de afweging tussen publieke en private samenwerking <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/richtlijnen/2015/12/01/handreiking-verzelfstandiging-en-samenwerking-bij-decentrale-overheden>.

Stap	Afwegingen en criteria	Zie
1. Is er sprake van een openbaar belang bij uitvoering van de taak?	<p>Deze afweging is vooral politiek / bestuurlijk van aard. Bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat zijn de effecten voor de burger? • Wat is het niveau van dienstverlening? <p>De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid duidt het publieke belang als volgt: "Er is sprake van een publiek belang als de overheid zich de behartiging van een maatschappelijk belang aantrekt op grond van de overtuiging dat dit belang anders niet goed tot zijn recht komt".</p>	bijlage 4
2. Is volledige gemeentelijke betrokkenheid van belang?	<ul style="list-style-type: none"> • Is het een wettelijke verplichting dat de gemeente de taak zelf moet uitvoeren? • Is de taak dusdanig strategisch dat de gemeente het zelf moet doen? • Loopt de gemeente grote risico's of zijn er grote onzekerheden als ze de taak niet zelf uitvoert? • Zijn de kosten onevenredig hoog als de gemeente de taak niet zelf uitvoert? 	
3. Kan het publiek belang door de gemeente worden behartigd als opdracht-, regel- of subsidieverstrekker?	<ul style="list-style-type: none"> • Is uitvoering mogelijk via subsidieverstrekking? • Hoe verhoudt de uitvoering zich tot de gemeentelijke regelgeving (verordeningen en vergunningen)? • Is opdrachtverstrekking mogelijk en met welke invloed en onder welke condities? • Behoudt de gemeente voldoende invloed om de door haar gewenste publieke taak tegen de door haar gewenste condities uitgevoerd te krijgen? 	Gemeentelijk subsidiebeleid
4. Is een publiekrechtelijke vorm van samenwerking mogelijk?	<ul style="list-style-type: none"> • Zijn er voldoende voordelen om deel te nemen aan een (nieuwe) verbonden partij? • Wat zijn de (financiële) consequenties en risico's? • Welke bestuurlijke en ambtelijke betrokkenheid is wenselijk? • Welke gemeentelijke taken en doelstellingen wil de gemeente realiseren? • Welke publiekrechtelijke vorm is mogelijk? • Welke afspraken zijn er te maken over sturing, monitoring en informatie, vertegenwoordiging en verantwoording, evaluatiemomenten en uittredingsafspraken? 	Deel II Bijlage 1 Bijlage 4
5. Is een privaatrechtelijke participatie mogelijk en de enige optie?	<ul style="list-style-type: none"> • Wat zijn de (financiële) consequenties en risico's? • Welke bestuurlijke vertegenwoordiging is gewenst? • Welke juridische inbedding is mogelijk? • Welke financiële relatie, control op het realiseren van de doelstellingen en de besturingsrelaties zijn mogelijk? • Zijn goede afspraken te maken over informatievoorziening en aanleveren van de begroting en jaarrekening? 	Deel III Bijlage 1 Bijlage 4

Er bestaat ook nog de mogelijkheid van publiek-private samenwerking. Daarbij spelen dezelfde afwegingen als bij stap 5.

2.2. Evaluatie van de samenwerking

Met een evaluatie onderzoekt de gemeente of de verbonden partij nog steeds bijdraagt aan het doel waarvoor de samenwerking is aangegaan. De evaluatie heeft onder meer tot doel om na te gaan⁸:

- ~ of, en zo ja de bij de oprichting van een GR of private verbonden partij geformuleerde doelstellingen nog legitiem zijn of dat deze aangepast moeten worden aan de actuele behoeften;
- ~ of, en zo ja in welke mate de in de gemeenschappelijke regeling of statuten geformuleerde doelstellingen en resultaten zijn behaald binnen de daarvoor gestelde kaders;
- ~ of de gemeenteraden kunnen controleren of de lokale beleidsdoelstellingen per gemeente gerealiseerd worden door deelname aan een verbonden partij;
- ~ of de gemeenteraden over voldoende sturingsinformatie beschikken, zodat zij hun kaderstellende rol kunnen uitoefenen.

Bij een evaluatie wordt ook opnieuw het afwegingskader uit de vorige paragraaf doorlopen.

De evaluatie geeft handvatten om te bepalen of de samenwerking ongewijzigd kan blijven of dat aanpassingen nodig zijn. Ook kan de conclusie zijn dat de samenwerking beëindigd moet worden. De belangrijkste veranderingen en ontwikkelingen die tot wijziging of beëindiging van de samenwerking aanleiding geven, zijn:

- ~ wijziging van de doelstellingen van de verbonden partij;
- ~ wijziging van de relatievorm met de verbonden partij door fusie of integratie;
- ~ het ontstaan van nieuwe financiële risico's voor het weerstandsvermogen⁹;
- ~ verandering van de meerwaarde van een verbonden partij voor de realisatie van gemeentelijke doelstellingen;
- ~ grote afwijkingen van de resultaatafspraken;
- ~ volledige gemeentelijke betrokkenheid bij het openbaar belang is alsnog noodzakelijk geworden;
- ~ de gemeente kan het openbaar belang alsnog dienen als opdrachtgever, subsidieverstrekker of regelgever.

Elke overeenkomst, dus ook die tot het instellen van een verbonden partij, behoort heldere voorwaarden te bevatten over het beëindigen daarvan: bijvoorbeeld door een omschrijving van de voorwaarden waaronder uittreding kan plaatsvinden of door procesmatige bepalingen over de te nemen stappen en geschilbeslechting.

⁸ Zie RVO17.0092, voorstel verbetering informatievoorziening over gemeenschappelijke regelingen aan de raad, bijlage 'Onderzoeksvoorstel voor evaluaties gemeenschappelijke regelingen'

⁹ Het weerstandsvermogen is een ratio die aangeeft in hoeverre een organisatie eventuele calamiteiten financieel op kan vangen.



Deel II Publiekrechtelijke verbonden partijen

1. Inleiding

Dit deel gaat over de praktijk van de inrichting van en sturing op publiekrechtelijke samenwerking, de gemeenschappelijke regelingen (hierna: GR). De gemeente Den Helder neemt eind 2017 deel in:

- ~ Gesubsidieerde arbeid Kop van Noord-Holland (GRGA)
- ~ Veiligheidsregio Noord-Holland Noord
- ~ Regionaal Historisch Centrum Alkmaar (RHCA)
- ~ GGD Hollands Noorden
- ~ Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Noord-Holland Noord
- ~ Cocensus.

In bijlage 5 staat voor alle verbonden partijen welk openbaar belang wordt gediend met de samenwerking.

2. Inrichting publiekrechtelijke samenwerking

De Wgr kent vijf mogelijkheden voor publiekrechtelijke samenwerking (toelichting in bijlage 1):

- ~ publiekrechtelijke overeenkomst
- ~ centrumgemeente
- ~ gemeenschappelijk orgaan
- ~ openbaar lichaam
- ~ bedrijfsvoeringsorganisatie.

Het openbaar lichaam is de meest gebruikte en zwaarste variant. Deze vorm heeft rechtspersoonlijkheid en kan deelnemen aan het maatschappelijk verkeer. Alle GR-en waarin de gemeente Den Helder deelneemt, zijn een openbaar lichaam.

In een aantal gevallen is deelname aan een GR wettelijk verplicht: de Veiligheidsregio, RUD en GGD.

2.1. Afspraken vastleggen bij aangaan samenwerking

De gemeente moet veel vragen beantwoorden voordat ze een samenwerking in een verbonden partij aangaat (zie bijlage 4). De antwoorden, die vanzelfsprekend per samenwerking verschillen, vormen het kader waarbinnen de samenwerking vorm krijgt. De afspraken liggen vast in het oprichtingsdocument en de regeling.

Artikel 10 van de Wgr bepaalt dat wordt vermeld voor welk belang of belangen de regeling wordt getroffen. Het college houdt conform artikel 27 Wgr een register bij waarin staat welke bevoegdheden precies zijn overgedragen.

Daarnaast bepaalt dit beleidskader dat bij de inrichting van een GR in ieder geval worden vastgelegd:

- ~ de na te streven doelen en prestaties en hoe deze bijdragen aan de gemeentelijke doelstellingen;
- ~ de verdeling van de zeggenschap van de deelnemende gemeenten;
- ~ de verdeling en toewijzing van de verantwoordelijkheden. Vastgelegd wordt over welke zaken het Ab gaat en over welke zaken het Db kan beslissen;
- ~ de wijze waarop verantwoording wordt afgelegd aan de gemeenten en de frequentie en inhoud van bestuursrapportages;
- ~ de wijze waarop gemeenten worden betrokken bij majeure beleidswijzigingen;
- ~ de evaluatiemomenten;
- ~ de voorwaarden waartegen uitgetreden kan worden;
- ~ overige randvoorwaarden waarbinnen geopereerd moet worden zoals het vereiste weerstandsvermogen, risicobeheersing, beloningsbeleid en/of de kwaliteitsborging.

2.2. Verschil tussen rol van eigenaar en rol van klant/opdrachtgever

Zodra de samenwerking is aangegaan, heeft de gemeente twee rollen in haar relatie met de GR: de rol van eigenaar in de GR en de rol van opdrachtgever/klant.

De eigenaarsrol is bij een GR vooral een deelnemersrol omdat de gemeente nooit de enige gemeente is die deelneemt in de GR. De gemeente heeft het dus niet alleen voor het zeggen. In de eigenaarsrol beslist de gemeente over de oprichting, de missie, de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de GR (beheersmatige aansturing). In de rol van klant/opdrachtgever neemt de gemeente producten en diensten af van de GR. In deze rol streeft de gemeente naar een zo goed mogelijk product tegen een zo laag mogelijke prijs (beleidsmatige aansturing).

Sturingsmogelijkheden van de gemeente op gemeenschappelijke regelingen	
Rol van eigenaar	Rol van klant/opdrachtgever
Bij oprichting: <ul style="list-style-type: none">- het opstellen van de gemeenschappelijke regeling of de statuten. Hierin worden onder andere het doel (de missie) van de organisatie beschreven en worden de taken en bevoegdheden geregeld.- taakafbakening- meebeslissen over stemverhouding	Het (mede)opstellen van een contract met de GR over te leveren producten of diensten.
Het mede besturen van de GR door vertegenwoordigers van de gemeente in het Ab.	Bewaking van (de kwaliteit van de) levering: in welke mate worden de afgesproken prestaties in de praktijk gerealiseerd?
Mogelijk zitting nemen in het Db dat bestaat uit leden van het Ab van de GR.	(Uitvoerings)beleid formuleren.
Vorbereiding van en deelname aan de vergaderingen van het Db en Ab.	Beoordeling positie van de verzelfstandigde eenheid.
Besluitvorming in het Ab van de GR over o.m. begroting en jaarrekening.	Beoordeling van de prijsstelling die plaats vindt aan de hand van begrotingen en jaarrekeningen of vergelijkingen met marktprijzen, inclusief de marktconforme toets.
Bewaking (financiële) continuïteit.	

Tussen beide rollen en de belangen die daaruit voortvloeien kan een spanningsveld ontstaan. In de rol van eigenaar moet de gemeente de belangen van de GR dienen. De gemeente let dan vooral op de levensvatbaarheid en de continuïteit van de GR en kijkt naar zaken als de interne bedrijfsvoering, omzet, kostenbeheersing. In de rol van klant/opdrachtgever stelt de gemeente het gemeentelijk belang voorop. Ze is vooral geïnteresseerd in de prijs en kwaliteit van de geleverde producten of diensten. De gemeente stuurt in de rol van klant/opdrachtgever de GR vooral aan op het halen van de afgesproken prestaties binnen de gemaakte afspraken over de kosten.

Dit beleidskader heeft als uitgangspunt per verbonden partij de rollen te scheiden. De vakwethouder vervult de opdrachtgeversrol en de wethouder financiën de rol van eigenaar.¹⁰

Verder is het goed te realiseren dat een GR in de relatie 'tot de klant' vaak vrij autonoom opereert. Ook is de gemeente veelal niet de enige deelnemer. Daardoor heeft de individuele gemeente vaak ook weer niet al te veel invloed.

¹⁰ Het college heeft op 20 november 2017 n.a.v. de aanbevelingen van het RKC-rapport 'Gemeenschappelijke Regeling Gesubsidieerde Arbeid Kop van Noord-Holland' opdracht gekregen de rol van portefeuillehouder sociaal domein en aandeelhouder te scheiden.

3. Sturen en beheersen van publiekrechtelijke samenwerkingen

3.1. Bestuur van een GR

De meeste GR-en waar de gemeente aan deelneemt, zijn ingericht in de vorm van een zogeheten openbaar lichaam (zie ook bijlage 1 voor een toelichting). Het bestuur van een openbaar lichaam bestaat uit een:

- ~ algemeen bestuur (hierna: Ab)
- ~ een dagelijks bestuur (hierna: Db)
- ~ een voorzitter¹¹.

Het Ab van een GR bestaat uit vertegenwoordigers van de deelnemende gemeenten en houdt zich bezig met beleid gerelateerde taken en met het vaststellen van begroting en jaarrekening¹². Het Db is belast met meer uitvoerende taken. Het Db bestaat uit de voorzitter en twee of meer andere leden. Ze worden door en uit het Ab aangewezen¹³.

De leden van het Ab hebben een informatieplicht en een verantwoordingsplicht aan de raad die hen heeft afgevaardigd. Het Db heeft een informatieplicht tegenover het Ab.

3.2. College vertegenwoordigt de gemeente in een GR

In de Wgr ligt vast wie de gemeente vertegenwoordigt in het Ab van een Gr. Dit hangt af van welk bestuursorgaan bevoegdheden overgedraagt aan de GR:

Raadsregeling	: als aan een GR bevoegdheden van de raad zijn overgedragen dan bestaat het Ab van een openbaar lichaam uit leden die per deelnemende gemeente door de raad uit zijn midden worden aangewezen ¹⁴ .
Collegeregeling	: als bevoegdheden van het college zijn overgedragen aan de GR, dan worden de leden gekozen uit het midden van de deelnemende colleges ¹⁵ .
Gemengde regeling	: als zowel bevoegdheden van de raad als van het college aan de GR worden overgedragen, dan kunnen zowel raadsleden als wethouders in het Ab plaatsnemen ¹⁶ .

De GR-en waar de gemeente Den Helder aan deelneemt, zijn, op de GGD na, collegeregelingen. In de regeling van de GGD ligt vast dat de raad het lid in het Ab aanwijst uit de wethouders en/of uit zijn eigen midden. Als een raadslid een gemeentelijke vertegenwoordiger is, dan moet bedacht worden dat de raad ook een controlerende taak heeft. In dit geval zou de raad dan zijn eigen vertegenwoordiger moeten controleren. Dat is een ongewenste situatie.

3.3. Raadsleden toehoorder in openbare Ab-vergaderingen

In de Wgr staat dat de vergaderingen van het Ab in principe openbaar zijn. Raadsleden kunnen dus als toehoorder aanwezig zijn. De raad kan afspreken wie deze vergaderingen bezoekt en op welke wijze de raad van deze toehoorder een terugkoppeling krijgt¹⁷.

¹¹ artikel 12 e.v. Wgr

¹² artikel 34 Wgr

¹³ artikel 14 lid 1 Wgr

¹⁴ artikel 13 lid 1 Wgr

¹⁵ artikel 13 lid 6 Wgr

¹⁶ artikel 13 lid 1 Wgr

¹⁷ Op deze wijze kan de raad invulling geven aan wat hij 'raadsrapporteurs' noemt, zie ook aangehouden motie 17.3 van de CU in de gemeenteraad 11 december 2017.

3.4. Rol en invloed van de raad bij GR-en

De raad heeft een kaderstellende en controlerende rol ten opzichte van de verbonden partijen. Het college heeft de rol om de verbonden partij aan te sturen. Het college draagt de verantwoordelijkheid voor de uitvoering en legt hierover verantwoording aan de raad af.

De raad kan bij GR-en op hoofdlijn als volgt invloed uitoefenen:

Invloed uitoefenen via	Toelichting
Zelf aangaan van een regeling	Als de raad de GR zelf aangaat, dan heeft hij alle vrijheid om te beslissen welke van zijn bevoegdheden, behalve het budgetrecht, hij geheel of gedeeltelijk overdraagt. In praktijk komt het weinig voor dat bevoegdheden van de raad worden overgedragen aan een GR.
Toestemming geven dat het college een regeling aangaat	Als de colleges de regeling aangaan, wat het meeste voorkomt, moet de raad vooraf toestemming geven. Toestemming kan alleen worden onthouden als de regeling in strijd is met het openbaar belang. Via moties kan de raad wensen en bedenkingen meegeven aan het college, maar die mogen niet als voorwaarden aan de toestemming worden verbonden.
Afspraken bij oprichting	Bij oprichting kunnen in de regeling bepalingen worden opgenomen over de wijze waarop het bestuur aan de raden van de deelnemende gemeenten de door een of meer leden van die raden gevraagde inlichtingen verstrekt (art 17 Wgr).
Zienswijze geven op ontwerp-begroting	De raad kan een zienswijze indienen op de begroting van de GR (art 35 Wgr). Het Ab bepaalt zelf wat hij doet met de zienswijze.
Controleren via het college of de GR-en voldoende bijdragen aan de gemeentelijke doelen	Rechtstreekse controle door de raad in de zin van 'op het matje roepen' van het bestuur van de gemeenschappelijke regeling is niet mogelijk. Dat kan alleen het Ab doen. De raad kan wel (zie ook bijlage 3): <ul style="list-style-type: none">- informatie (inlichtingen) vragen van de GR. De artikelen 16, 17 en 19a van de Wgr bieden daartoe mogelijkheden;- het college c.q. het collegelid ter verantwoording roepen (art 169 Gw), bijvoorbeeld als het college zijn taak om samenwerking goed te bewaken onvoldoende serieus neemt. Het college is verplicht informatie te verstrekken;- een onderzoek door de RKC instellen.

Een volledig overzicht van alle beschikbare formele instrumenten staat in bijlage 3. In bijlage 6 staat een overzicht per GR met de belangrijkste punten die over de rol van de raad gaan.

3.5. Financiële bijdrage aan GR niet vrij te bepalen

Na het aangaan van een GR heeft de raad geen vrijheid meer zelf te bepalen wat de omvang van financiële bijdrage aan een GR is. Deze is onder andere afhankelijk van:

- ~ de afgesproken verdeelsleutel;
- ~ de begroting die wordt vastgesteld door het Ab;
- ~ de verplichtingen die er bestaan als er tekorten zijn.

De raad heeft in 2012 de 'Uitgangspunten Gemeenschappelijke Regelingen'¹⁸ vastgesteld. Over het weerstandsvermogen en de algemene reserve staat daar onder meer in:

- ~ De gemeenschappelijke regelingen brengen zelf de risico's in beeld.
- ~ De weerstandscapaciteit die nodig is om de risico's op te vangen als ze zich voordoen, is aanwezig bij de deelnemende gemeenten en beperkt bij de gemeenschappelijke regeling.
- ~ Een kleine algemene reserve is bij een GR toegestaan om voor- en nadelen in de bedrijfsvoering af te dekken. Per GR wordt een maximum afgesproken dat voor een periode van maximaal 4 jaar geldt. Als richtlijn geldt maximaal 2,5% van de lasten. De minimale algemene reserve is € 0,-. Bij zwaarwegende argumenten is afwijking van de richtlijn van 2,5% mogelijk. Het bedrag boven het vastgestelde maximum van de algemene reserve van een GR vloeit terug naar de deelnemende gemeenten.

¹⁸ Uitgangspunten Gemeenschappelijke Regelingen, RVO12.0080, 19 maart 2012

De algemene reserve mag niet te groot zijn. Zo wordt voorkomen dat een te groot bedrag in de algemene reserve van een GR zit waar de raad niet of moeilijk bij kan komen. Aan de andere kant leidt een te kleine of geen algemene reserve er toe dat voor elke kleine dagelijkse mutatie de raad een apart besluit moet nemen. Om dat te voorkomen, is een beperkte algemene reserve toegestaan.

3.6. Rol regionale raadscommissie bij advisering over Veiligheidsregio, RHCA, GGD, en RUD

De regionale raadscommissie heeft de rol overgenomen van de raadscommissie van de gemeente Den Helder voor de GR-en waar alle vier de gemeenten van de regio Noord-Holland Noord in deelnemen: Veiligheidsregio, RHCA, GGD, en RUD. Het doel is in de advisering richting deze GR-en een lijn aan te brengen. De vier gemeenten hebben afgesproken¹⁹ welke de coördinerende gemeente is:

- ~ Veiligheidsregio NHN: Den Helder
- ~ RHCA: Schagen
- ~ GGD: Texel
- ~ RUD: Hollands Kroon.

3.7. Verantwoordingsrelaties bij publiekrechtelijke samenwerkingsvormen

Het Ab is binnen de GR eindverantwoordelijk. Het legt aan niemand verantwoording af over wat het heeft gedaan. Wel moet in de regeling staan hoe de raad een door hem aangewezen lid van het Ab ter verantwoording kan roepen voor het door hem in dat Ab gevoerde beleid²⁰. Het bestuur van de GR moet de raad ook inlichtingen verstrekken als een of meer leden daarom verzoeken²¹. Het Db verantwoordt zich aan het Ab²². De afspraken over het verstrekken van inlichtingen en afleggen van verantwoording worden nader uitgewerkt in de gemeenschappelijke regeling zelf.

Als de gemeente deelneemt in een collegeregeling, dan bestaat het Ab uit collegeleden. Voor inlichtingen moet de raad dus bij het eigen college zijn. Dat geldt ook als de raad aanwijzingen zou willen geven. Het daadwerkelijk aansturen van het Db, voor zover mogelijk, is echter aan het Ab en niet aan de raad. De raad kan wel het college of het collegelid dat Ab-lid is ter verantwoording roepen (art 169 Gw).

De minister heeft de invloed van de raad in de planning- en controlcyclus van de gemeenschappelijke regelingen versterkt met de wetwijziging van de Wgr die in 2015 is ingegaan. Concrete maatregelen zijn:

- ~ de introductie van de kaderbrief (art. 34b Wgr) die voor 15 april²³ moet worden toegestuurd aan de raad;
- ~ het verlengen van termijnen van 6 weken naar 8 weken om een zienswijze op de ontwerp-begroting te geven;
- ~ het uitbreiden van de mogelijkheden voor lokale rekenkamers en rekenkamercommissies om onderzoek te doen naar samenwerkingsverbanden die op grond van de Wgr zijn ingesteld.

¹⁹ Op 30 november 2015 hebben de secretarissen van de vier gemeenten het 'Procesvoorstel behandelen raadsvoorstellen in regionale raadscommissie' vastgesteld.

²⁰ Artikel 16 Wgr

²¹ Artikel 17 Wgr

²² artikel 19 a lid 1 Wgr

²³ In het voorstel van het presidium van 22 de is voorgesteld deze datum te vervroegen naar uiterlijk 1 januari van het jaar voorafgaand aan het jaar waarvoor de kadernota geldt.

4. Informatievoorziening voor de sturing op publiekrechtelijke samenwerking

De sturing op een GR richt zich op het behalen van de gemeentelijke doelen en het bereiken van maatschappelijke effecten. Adequate informatievoorziening helpt de raad voldoende grip te houden.

Informatie kan komen van:

- a. het college;
- b. de gemeenschappelijke regeling;
- c. de gemeenschappelijke regeling op verzoek van de raad;
- d. de ambtelijke organisatie via de griffie.

De raad kan ook zelf een actieve rol vervullen door bijvoorbeeld vragen te stellen aan collegeleden en zelfstandig onderwerpen te agenderen in bijvoorbeeld een commissievergadering. Hierbij kan de griffie een rol spelen.

Hierna staan de instrumenten beschreven zowel vanuit wettelijke vereisten als de eigen instrumenten die dit beleidskader vastlegt. De eigen instrumenten richten zich op het vergroten van de betrokkenheid van de raad bij de activiteiten van de samenwerkingsverbanden door aandacht voor de inhoudelijk aspecten van de verbonden partijen en voor de relatie met de raad. Dit doet recht aan het begrip verlengd lokaal bestuur.

4.1. Informatie door het college

Instrumenten vanuit wetgeving:

~ *Actief en passief informatie verstrekken*

De plicht van het college om passief of actief informatie te verstrekken staat in artikel 169 Gw. Het college verstrekt passief informatie als er door de raad bijvoorbeeld vragen over een GR worden gesteld die het college beantwoordt. Ook kan de raad bijvoorbeeld van het college aanvullende informatie willen ontvangen naar aanleiding van de Paragraaf Verbonden partijen in programmabegroting en -rekening. Onder actief informatie verstrekken valt bijvoorbeeld: het door het college ter inzage leggen van Ab-stukken van een GR of het zenden van een raadsinformatiebrief over een GR²⁴.

~ *Paragraaf Verbonden Partijen een verplichting*

De Paragraaf Verbonden Partijen is conform artikel 15 van het Bbv een verplicht onderdeel in de programmabegroting en -rekening. Het Bbv schrijft voor welke informatie in de paragraaf hoort te staan. Ook de publiekrechtelijke verbonden partijen staan in deze paragraaf.

In lijn met de bevindingen van de RKC t.a.v. verbonden partijen (het RKC-rapport Informatievoorziening aan de raad over verbonden partijen uit 2016) beperken we de informatie niet tot het wettelijk minimum. Vanaf 2018 ligt het accent primair op de bestuurlijke verantwoording. Het RKC-rapport concludeert dat de informatie in deze paragraaf beter kan: beter moet worden uitgelegd welk gemeentelijk beleid de verbonden partij uitvoert en welke doelen worden gerealiseerd. Verder moet de financiële informatie compleet zijn zoals voorgeschreven in het Bbv.

~ *Bewaking levering prestaties en afstemming over beleidsvorming in reguliere P&C cyclus*

Het Bbv bepaalt in artikel 8 dat de gemeente in de programma's opneemt wat de te bereiken maatschappelijke effecten zijn, hoe ernaar gestreefd wordt die effecten te bereiken en wat de betrokkenheid van de verbonden partijen daarbij is. Samen met de informatie in de Paragraaf Verbonden Partijen kan op deze manier de bewaking van de levering van de prestaties en de afstemming over beleidsvorming in de reguliere P&C-cyclus plaatsvinden (programmabegroting en -rekening).

²⁴ Zie de Notitie actieve en passieve informatieplicht, Gemeente Den Helder, IR12.0217, 17 september 2012.

Instrumenten vanuit dit beleidskader:

~ *Commissievergaderingen*

De vakwethouder bespreekt in de rol van klant/opdrachtgever actualiteiten in de commissievergaderingen. Zo krijgt de raad snel informatie over wat speelt en kan hij er direct op in gaan²⁵. Het college kan hierbij ook schriftelijke informatie aanbieden om het gesprek te ondersteunen.

4.2. Informatie door de gemeenschappelijke regeling

Instrumenten vanuit wetgeving:

~ *Algemene financiële en beleidsmatige kaders en voorlopige jaarrekening*

Het Db van de GR zendt vóór 15 april van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, de algemene financiële en beleidsmatige kaders en de voorlopige jaarrekening aan de raden van de deelnemende gemeenten (art 34a Wgr).

~ *Zienswijze ontwerp-begroting*

Het Db biedt de ontwerp-begroting acht weken voor vaststelling door het Ab aan de raden van de deelnemende gemeenten aan. De raad heeft het recht een zienswijze in te dienen op de ontwerp-begroting (art 35 Wgr). Het Ab is niet verplicht de zienswijze over te nemen.

~ *Verantwoordings- en inlichtingenplicht*

Bijlage 3 bevat een overzicht van de wettelijke bepalingen voor de verantwoordings- en inlichtingenplicht aangaande GR-en.

Instrumenten vanuit dit beleidskader:

De instrumenten hieronder zijn op voorstel van het presidium door de raad vastgesteld op 22 januari 2018 (RVO17.0092). Dit voorstel is conform het voorstel 'Verbetering informatievoorziening door gemeenschappelijke regelingen aan raden' van de griffiers in de regio Noord-Holland Noord. Detailinformatie is in dit voorstel te vinden. Het voorstel van het presidium wordt nog getoetst op de haalbaarheid van het aanbieden van de kadernota voor 1 januari.

~ *Format kadernota en procedurevoorstel zienswijze*

De GR-en bieden jaarlijks voor 1 januari de op basis van de Wgr verplichte kadernota met financiële en beleidskaders aan aan de raad. De raad krijgt vervolgens de gelegenheid om uiterlijk 1 maart een zienswijze te geven over de uitgangspunten in de kadernota. Met de zienswijze kan de raad de richting van de nog op te stellen begroting beïnvloeden.

~ *Handreiking bestuursrapportage*

Met GR-en kunnen afspraken worden gemaakt over het aanbieden van bestuursrapportages. In de handreiking bestuursrapportage staat voor hen beschreven welke informatie voor de raad (vanuit de eigenaarsrol) belangrijk is. Bijvoorbeeld: informatie over het financieel perspectief/ weerstandsvermogen, de besluitvorming in de vergaderingen van het Ab en een overzicht met kengetallen.

~ *Publicatie van Ab-agenda's en Ab-stukken*

Het actief beschikbaar stellen van Ab-stukken draagt er aan bij dat de raad tijdig de rol kan spelen die hij wenst te spelen bij de GR-en. De onderstaande maatregelen faciliteren dat gemeenteraden voorafgaand aan de vergadering suggesties kunnen meegeven aan het college of Ab-lid van de gemeente.

²⁵ Dit geeft uitvoering aan motie 16.1 die Groenlinks heeft aangehouden in raad van 11 december 2017. De motie gaat over de actieve informatieplicht van het college. Commissievergaderingen en raadsinformatiebrieven zijn hiervoor instrumenten.

Vanaf 1 maart 2018 geven de GR-en uitvoering aan:

- minimaal 3 weken voor een Ab-vergadering zendt de GR de link van haar site waarop de Ab-stukken staan naar de griffies van de deelnemende gemeenten;
- jaarlijks zendt de GR een vergaderschema voor de Ab-vergaderingen voor het komende jaar naar de griffies van de deelnemende gemeenten. Daarbij wordt – voor zover bekend – aangegeven welke onderwerpen voor deze vergaderingen worden geagendeerd.

~ *Werkbezoeken*

Om ervoor te zorgen dat alle GR-en “in beeld” zijn bij raadsleden, brengt de raad minimaal 1x per raadsperiode een werkbezoek aan een GR. Ook commissieleden kunnen deelnemen aan de werkbezoeken. De raadsleden van alle deelnemende gemeenten worden via de griffiers voor het werkbezoek uitgenodigd door de GR. De raad kan daarnaast zelf het initiatief nemen om een werkbezoek te brengen aan een GR. In dat geval organiseert de griffie in overleg met de GR het werkbezoek in overleg met de desbetreffende GR.

~ *Evaluaties*

Het is belangrijk dat de aan de GR deelnemende gemeenten kunnen vaststellen of de GR de beoogde meerwaarde heeft gebracht, of er verbeteringen nodig zijn en of de raadsleden informatie ontvangen voor hun rol in de democratische kaderstelling en controle van GR. Daarvoor is een format voor een onderzoeksvoorstel beschikbaar.

~ *Handreiking majeure beleidsprocessen*

Voor de GR-en die een majeur beleidstraject organiseren is een handreiking gemaakt waarmee zij de gemeenteraden tijdig kunnen betrekken bij de beleidsontwikkeling. De handreiking beschrijft drie fasen (initiatief, beleidsontwikkeling en evaluatie). Per fase is aangegeven hoe de raad kan worden betrokken.

4.3. Informatie door de gemeenschappelijke regeling op verzoek van de raad

Instrumenten vanuit wetgeving:

~ *Afspraken met GR over informatieverstrekking*

Met een GR kunnen op basis van artikel 17 Wgr afspraken worden gemaakt op welke wijze het bestuur van de GR aan de raden van de deelnemende gemeenten de door een of meer leden van die raden gevraagde inlichtingen verstrekt. Het kan bijvoorbeeld gaan over:

- Het toesturen van rapportages aan de raad.
- Afspraken dat de GR ook ongevraagd inlichtingen verstrekt aan de raad als dit voor een goede beoordeling van de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk is.
- Afspraken dat wijzigingen in beleid en budget evenals politiek gevoelige informatie voor wensen en bedenkingen worden voorgelegd aan de raden in een stadium dat er nog te sturen valt.
- Afspraken dat met een bepaalde regelmaat een vertegenwoordiger van de gemeenschappelijke regeling toelichting geeft op de stand van zaken.

Raden of raadsleden kunnen zich voor inlichtingen dus rechtstreeks wenden tot het bestuur van de GR. Uiteraard is en blijft de gemeentelijke vertegenwoordiger in het Ab het eerste aanspreekpunt.



Deel III Privaatrechtelijke verbonden partijen

1. Inleiding

Dit deel gaat over de praktijk van de inrichting van en sturing op privaatrechtelijke samenwerking. Veelal is hierbij sprake van naamloze en besloten vennootschappen (nv's en bv's). Ook verenigingen en stichtingen vallen onder de privaatrechtelijke verbonden partijen. De gemeente Den Helder neemt deel in:

- ~ Ontwikkelings- en Exploitatiemaatschappij Willemsoord BV*
- ~ NV Port of Den Helder*
- ~ Zeestad CV*
- ~ Zeestad Beheer BV*
- ~ Baggerbeheer Den Helder BV*
- ~ NV Huisvuilcentrale Noord-Holland
- ~ Luchthaven Den Helder BV*
- ~ Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG)
- ~ NV Houdstermaatschappij Gasbedrijf Kop van Noord-Holland
- ~ Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord NV.

De vennootschappen met een * zijn de specifieke Helderse bv's/nv's waarvan de gemeente in de meeste gevallen 100% aandeelhouder is. Omdat de Helderse bv's/nv's bijdragen aan de gemeentelijke doelstellingen heeft de aandeelhoudersrol van de gemeente bij deze vennootschappen een zwaar inhoudelijk accent. De gemeente heeft dus een groot belang bij deze vennootschappen.

De gemeente is lid van de volgende verenigingen:

- ~ Vereniging Nederlandse Gemeenten
- ~ Vereniging van Waddenzeegemeenten.

In bijlage 5 is voor alle verbonden partijen opgenomen welk doel/openbaar belang wordt gediend met de samenwerking.

Dit deel gaat hoofdzakelijk in op de deelname in vennootschappen omdat die vorm van privaatrechtelijke samenwerking het meest voorkomt. De sturingsvraagstukken zijn ook complexer dan bij stichtingen en verenigingen.

2. Inrichting privaatrechtelijke samenwerking

De stichting, vereniging, coöperatie, naamloze vennootschap (nv) en besloten vennootschap (bv) zijn privaatrechtelijke rechtspersonen²⁶. De bv en de nv zijn de meest voorkomende vorm. Beiden worden (mede)gefinancierd door aandeelhouders. Deze aandeelhouders krijgen daarvoor een 'stukje van de rechtspersoon' in handen: een aandeel. Dat geeft onder meer recht op een stem in de algemene vergadering van aandeelhouders (hierna: AVA). Ook geeft het recht op een stuk van de winst (dividend). Maar verlies treft de aandeelhouder ook direct. De AVA kan invloed uitoefenen op het beleid van het bestuur²⁷. Een commanditaire vennootschap zoals Zeestad CV heeft geen rechtspersoonlijkheid (zie bijlage 1).

2.1. Bestuur en AVA verplichte organen bij een bv of nv

Een bv of nv heeft altijd twee verplichte organen:

- ~ het bestuur
- ~ de algemene vergadering van aandeelhouders.

De AVA geeft globaal de richting aan waarin de bv of nv zich moet gaan begeven. Het bestuur zorgt voor de dagelijkse gang van zaken.

²⁶ Zie Burgerlijk Wetboek, Boek 2, rechtspersonen

²⁷ Bron: <http://www.wetrecht.nl/de-aandeelhoudersvergadering>

2.2. Wettelijke bevoegdheden AVA

In boek 2 van het BW is bepaald dat de AVA gaat over:

- ~ het vaststellen van de jaarrekening;
- ~ het vaststellen van de winstbestemming;
- ~ het goedkeuren van statutenwijzigingen;
- ~ het nemen van besluiten tot fusie en splitsing;
- ~ het nemen van besluiten tot ontbinding van de vennootschap;
- ~ het benoemen van de leden van de raad van bestuur (RvB) en raad van commissarissen (RvC) en hun bezoldigingsbeleid (beloningsbeleid).

De AVA heeft veel bevoegdheden die te maken hebben met de belangrijkste besluiten die in een bv of nv genomen worden. Er is echter een grens. De AVA kan namelijk geen bindende specifieke instructies geven over hoe het bestuur zijn taak dient uit te oefenen (bijvoorbeeld: 'Medewerker Pietersen moet worden ontslagen.').

De macht van de aandeelhouders in een vennootschap is dus niet onbegrensd. Wanneer de AVA het niet eens is met het gevoerde beleid staat het haar uiteraard wel altijd vrij om de bestuurders te ontslaan en nieuwe bestuurders te benoemen. Dat is echter alleen reëel als de gemeente enig aandeelhouder is, maar niet als de gemeente maar een klein aandeel heeft zoals in BNG.

2.3. Raad van Commissarissen (RvC)²⁸

Een RvC is voor een 'normale' bv/nv niet verplicht, maar mag worden aangesteld als dat wenselijk is²⁹. Voor structuurvennootschappen³⁰ is de RvC wel verplicht. De NV Huisvuilcentrale is zo'n een structuurvennootschap. De overige bv's en nv's waar de gemeente in deelneemt, zijn normale vennootschappen. De statuten bepalen dan of er een RvC is of niet. Als er een RvC is, dan stelt deze de begroting van de vennootschap vast (en niet de AvA).

De RvC houdt toezicht op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in de vennootschap. De volgende bv's/nv's waar de gemeente in deelneemt, hebben een RvC:

- ~ Ontwikkelings- en Exploitatiemaatschappij Willemsoord BV
- ~ NV Houdstermaatschappij Gasbedrijf Kop van Noord-Holland
- ~ NV Huisvuilcentrale Noord-Holland
- ~ Luchthaven Den Helder BV
- ~ Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord NV
- ~ NV Port of Den Helder.

2.4. Afspraken vastleggen bij aangaan samenwerking

Bij de oprichting van een private verbonden partij vraagt het college eerst of de raad wensen en bedenkingen heeft voordat het college het definitieve besluit neemt (artikel 160 Gw). Afspraken en regels worden vastgelegd in de statuten. Wettelijke vereisten zijn in elk geval het vastleggen van:

- ~ naam van de vennootschap;
- ~ zetel (moet in Nederland liggen);
- ~ doel van de vennootschap;
- ~ het nominale bedrag van de aandelen en het maatschappelijk kapitaal (als dat er is).

Verder kunnen de statuten bijvoorbeeld de bevoegdheden van het bestuur en van de AVA uitbreiden of inperken. Ook kunnen zaken rond de aandelen worden geregeld.

Het college neemt het besluit over de statuten met inachtneming van de wensen en bedenkingen van de raad.

²⁸ Bron <https://zakelijk.infonu.nl/zakelijk/104080-inleiding-ondernemingsrecht-raad-van-commissarissen.html>

²⁹ BW boek 2 artikel 140 en 250

³⁰ Kenmerken structuurvennootschap: geplaatst kapitaal incl. reserves volgens de balans tenminste drie jaar achter elkaar minsten 16 miljoen, minstens 100 mensen in dienst.

Dit beleidskader bepaalt in aanvulling op de wettelijke vereisten dat in de statuten in ieder geval wordt vastgelegd:

- ~ de na te streven doelen en prestaties en hoe deze bijdragen aan de gemeentelijke doelstellingen;
- ~ de verdeling van de zeggenschap van de aandeelhouders;
- ~ de verdeling en toewijzing van de verantwoordelijkheden. Vastgelegd moet worden over welke zaken de AVA zeggenschap heeft en over welke zaken de RvC kan beslissen;
- ~ de wijze waarop informatie wordt verstrekt en verantwoording wordt afgelegd aan aandeelhouders;
- ~ de voorwaarden waartegen uitgetreden kan worden. Ook moet worden vastgelegd aan wie de aandelen verkocht mogen worden;
- ~ overige randvoorwaarden waarbinnen geopereerd moet worden zoals vereist weerstandsvermogen, beloningsbeleid en/ of kwaliteitsborging (door, indien mogelijk, aansluiting op de governancecode van de branche).

Eventuele middelen voor projecten of opdrachten die een bv/nv gaat uitvoeren, worden door de raad beschikbaar gesteld via een raadsvoorstel of de programmabegroting. De raad kan op dat moment ook inhoudelijke kaders meegeven voor het betreffende project of de opdracht.

2.5. Verschil tussen aandeelhoudersrol en rol van klant/opdrachtgever

Zodra de samenwerking is aangegaan, heeft de gemeente twee rollen in haar relatie met de vennootschap: de rol van (mede)eigenaar/aandeelhouder en de rol van klant/opdrachtgever. De gemeente is alleen volledig eigenaar in die gevallen dat ze 100% aandeelhouder is.

In de eigenaarsrol beslist de gemeente over de oprichting, de missie, de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de verbonden partij (beheersmatige aansturing). In de rol van klant/opdrachtgever neemt de gemeente producten en diensten af. In deze rol streeft de gemeente naar een zo goed mogelijk product tegen een zo laag mogelijke prijs (beleidsmatige aansturing).

Sturingsmogelijkheden van de gemeente op de vennootschappen	
Rol van eigenaar (aandeelhouder)	Rol van klant/opdrachtgever
Kapitaalverstrekker (en -ontvanger).	Bewaking van (de kwaliteit van) de levering: in welke mate worden de afgesproken prestaties in de praktijk gerealiseerd?
Vorbereiding van de aandeelhoudersvergadering.	Afstemming over beleidsvorming.
Besluitvorming als eigenaar (aandeelhouder).	Prestatieafspraken.
Bewaking (financiële) continuïteit, vaststellen jaarrekening.	
Bij oprichting: afspraken vastleggen in oprichtingsakte en statuten.	

Er kan een spanningsveld ontstaan tussen beide rollen en de belangen die daaruit voortvloeien. In de rol van eigenaar moet het college de belangen van de rechtspersoon, en daarmee alle aandeelhouders, dienen. Het college zal dan vooral letten op de levensvatbaarheid (continuïteit) van de vennootschap. In de rol van klant/opdrachtgever stelt het college het gemeentelijk belang voorop. Ze is dan vooral geïnteresseerd in de prijs en kwaliteit van de geleverde producten of diensten. Het college stuurt in de rol van klant/opdrachtgever de verbonden partij vooral aan op het halen van de afgesproken prestaties binnen de gemaakte afspraken over de kosten.

Dit beleidskader heeft als uitgangspunt per verbonden partij de rollen te scheiden. De vakwethouder vervult de opdrachtgeversrol en de wethouder financiën de rol van aandeelhouder /eigenaar.

3. Sturen en beheersen van vennootschappen

De vertegenwoordiging van de gemeente is wettelijk geregeld via de zeggenschapsrechten die horen bij het aandeelhouderschap en die via de AVA worden uitgeoefend.

3.1. College vervult aandeelhoudersrol

Het oprichten van en deelnemen in een privaatrechtelijke rechtspersoon is conform artikel 160 lid 2 Gw de bevoegdheid van het college. De gemeenteraad is bij deze besluitvorming betrokken via een wens en bedenkingenprocedure over het concrete ontwerpbesluit van het college daarover. Een voorwaarde voor het kunnen nemen van zo'n besluit is dat de privaatrechtelijke weg in het bijzonder aangewezen moet worden geacht om het desbetreffende publieke belang te behartigen. Ingeval van een nv of een bv ligt de aandeelhoudersrol bij het college: de uitoefening van de aandeelhoudersbevoegdheden valt onder de collegebevoegdheid van art.160, lid 1, aanhef en onder e. Gw (besluiten tot het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen). In zijn rol van aandeelhouder richt het college zich op de belangen van de vennootschap.

Deze bevoegdheidstoedeling is een voortvloeisel van het in 2002 gemeentelijk ingevoerde duale stelsel en in zoverre verzet de Gw zich tegen het vervullen van de rol van aandeelhouder door een raadslid.

3.2. Raad vervult niet de aandeelhoudersrol

Raadsleden kunnen het wenselijk vinden zelf de aandeelhoudersrol te vervullen om op die manier direct invloed en controle uit te oefenen. Geheel in lijn met het dualisme zijn privaatrechtelijke verbonden partijen echter primair het terrein van het college omdat ze een uitvoeringsmiddel zijn om de door de raad gestelde doelen te realiseren. De controlerende taak van de raad moet daarom niet binnen de verbonden partij worden georganiseerd maar in de samenwerking tussen raad en college. Dit beleidskader bevat daarvoor in hoofdstuk 4 en bijlage 3 de (sturings)instrumenten.

3.3. Vergaderingen niet openbaar

Nv's en bv's zijn privaatrechtelijke bedrijven en de vergaderingen van hun organen zijn niet openbaar. Deelname van overheden maakt dit niet anders. Voor een AVA zullen dan ook alleen de aandeelhouders worden uitgenodigd, in geval van een gemeente: het college. Langs andere wettelijke wegen zijn nv's en bv's verplicht openheid van zaken over hun bedrijfsvoeringen te geven. Onder het vorige kopje zijn de mogelijkheden van het informeren binnen het kader van de samenwerking tussen gemeenteraad en college aangegeven.

3.4. Geen vertegenwoordiging door raadsleden in RvC

Een verdergaande vertegenwoordiging door raadsleden, collegeleden of ambtenaren, bijvoorbeeld in de vorm van zitting nemen in de RvC is ook niet mogelijk. Het duale bestel voorkomt bestuurlijke risico's zoals belangenverstremgeling, rolconflicten e.d. Bovendien: evenals de aandeelhouder moet de commissaris van een vennootschap het belang van de vennootschap voorrang geven boven de belangen van individuele aandeelhouders. Zodra de belangen van de gemeente en de vennootschap uiteenlopen, zou de bestuurder in een lastige situatie komen.

3.5. Rol en invloed van de raad bij vennootschappen

De raad kan bij vennootschappen als volgt invloed uitoefenen:

Invloed uitoefenen via	Toelichting
Wensen en bedenkingen bij oprichting	Het is de bevoegdheid van het college om een deelname in een vennootschap aan te gaan. Het college moet de raad vooraf aan oprichting gelegenheid geven wensen en bedenkingen te geven over de statuten (art 160 Gw lid 2).
Afspraken bij oprichting	De raad kan het college kaders meegeven bij het aangaan van deelname in een vennootschap.
Controleren via het college of vennootschappen voldoende bijdragen aan de gemeentelijke doelen	Een raadslid kan het college c.q. collegelid ter verantwoording roepen (art 169 Gw), bijvoorbeeld als het college zijn taak om samenwerking goed te bewaken onvoldoende serieus neemt. Het college is verplicht informatie te verstrekken.

Raadsbesluit over middelen voor projecten

Eventuele middelen beschikbaar stellen en inhoudelijke kaders stellen voor projecten/opdrachten via raadsvoorstel of programmabegroting.

Het Burgerlijk Wetboek kent geen specifieke informatierechten toe aan gemeenteraden of verantwoordingsplichten aan het college van burgemeester en wethouders (zoals de Wgr dat wel doet). Vanzelfsprekend is artikel 169 Gemeentewet wel van toepassing. Hierin staan de algemene verantwoordingsplichten (eerste lid) en informatierechten (tweede lid). Aanvullend is het vierde lid van belang. Dit bepaalt dat het college en elk van zijn leden afzonderlijk vooraf inlichtingen aan de raad geven over de uitoefening van privaatrechtelijke bevoegdheden als de raad daarom verzoekt of als de uitoefening ingrijpende gevolgen kan hebben voor de gemeente. In het laatste geval neemt het college geen besluit dan nadat de raad zijn wensen en bedenkingen er over aan het college heeft laten weten.

Een volledig overzicht van alle beschikbare formele instrumenten staat in bijlage 3.

3.6. Verantwoordingsrelaties bij vennootschappen

De basis van de verantwoording ligt vast in Burgerlijk Wetboek. Het bestuur van een vennootschap is verantwoording schuldig aan de AVA, eventueel via een RvC.

Het bestuur (en RvC) moet de AVA alle verlangde inlichtingen verschaffen, tenzij een zwaarwichtig belang van de vennootschap zich daartegen verzet³¹. Het recht op informatie komt dus volgens de wet aan de AVA als geheel toe, en niet aan de individuele aandeelhouder. Buiten de AVA om heeft de individuele aandeelhouder geen inlichtingenrecht. Dus ook de individuele leden van het college of de raad niet. In de statuten kunnen eventueel afspraken worden vastgelegd over het recht op informatie voor de individuele aandeelhouder, ook buiten de AVA om. De inhoud van de statuten is bij oprichting van een vennootschap daarom van belang.

4. Informatievoorziening voor de sturing op vennootschappen

De sturing op een vennootschap richt zich op het behalen van de gemeentelijke doelen en het bereiken van maatschappelijke effecten. Uiteraard dienen deze te vallen binnen het belang of de belangen ter behartiging waarvan de verbonden partij is opgericht. Adequate informatievoorziening helpt de raad voldoende grip te houden.

Informatie kan komen van:

- a. het college
- b. de vennootschap
- c. de ambtelijke organisatie via de griffie.

Bij de specifieke Helderse bv's spelen grotere belangen dan bij bijvoorbeeld deelname in de BNG of het lidmaatschap van verenigingen. Ze leveren namelijk een directe bijdrage aan de gemeentelijke doelstellingen. De hieronder opgenomen instrumenten voor informatieverstrekking zijn dan ook vooral gericht op de specifieke Helderse bv's/nv's.

Daarnaast kan de raad zelf een actieve rol vervullen door bijvoorbeeld vragen te stellen aan collegeleden en het zelfstandig agenderen van onderwerpen in bijvoorbeeld een commissievergadering. Hierbij kan de griffie een rol spelen.

De informatievoorziening kan een wettelijke basis hebben of plaatsvinden op basis van dit beleidskader. De informatievoorziening vanuit dit beleidskader richt zich op het vergroten van de betrokkenheid van de raad bij de activiteiten van de private verbonden partijen door aandacht voor inhoudelijk aspecten van de verbonden partijen en de relatie met de raad.

³¹ Artikel 2:107 lid 2

4.1. Informatie door het college

Instrumenten vanuit wetgeving:

~ *Actief en passief informatie verstrekken*

De plicht van het college om passief of actief informatie te verstrekken is opgenomen in artikel 169 Gw. Passieve informatievertrekking vindt plaats als er bijvoorbeeld vragen over een vennootschap worden gesteld en het college die beantwoordt. Ook kan de raad van het college aanvullende informatie willen ontvangen naar aanleiding van de Paragraaf Verbonden Partijen in de programmabegroting en -rekening. Onder actief informatie verstrekken valt bijvoorbeeld het zenden van een raadsinformatiebrief over actuele ontwikkelingen bij een bv/nv. Ook het verstrekken van de jaarstukken³² en, als afgesproken met de vennootschap, overige planning- en controldocumenten valt hieronder³³.

~ *Paragraaf Verbonden Partijen een verplichting*

De Paragraaf Verbonden Partijen is volgens artikel 15 van het Bbv een verplicht onderdeel in de programmabegroting en -rekening. Het Bbv schrijft voor welke informatie in de paragraaf hoort te staan. Ook de privaatrechtelijke verbonden partijen staan in deze paragraaf.

In lijn met de bevindingen van de RKC ten aanzien de verbonden partijen (het RKC-rapport Informatievoorziening aan de raad over verbonden partijen uit 2016) beperken we de informatie niet tot het wettelijk minimum. Vanaf 2018 ligt het accent in deze paragraaf primair op de bestuurlijke verantwoording over de vennootschappen. In deze paragraaf of de bijlagen daarbij rapporteert het college over de stand van zaken met betrekking tot het eigenaarsdeel en de opdrachtgeversrol. Het RKC-rapport concludeert dat de informatie in deze paragraaf beter kan: beter moet worden uitgelegd welk gemeentelijk beleid de verbonden partij uitvoert en welke doelen worden gerealiseerd. Verder moet de financiële informatie compleet zijn zoals voorgeschreven in het Bbv³⁴.

~ *Bewaking levering prestaties en afstemming over beleidsvorming in reguliere P&C cyclus*

Het Bbv bepaalt in artikel 8 dat de gemeente in de programma's opneemt wat de te bereiken maatschappelijke effecten zijn, hoe ernaar gestreefd wordt die effecten te bereiken en wat de betrokkenheid van de verbonden partijen daarbij is. Samen met de informatie in de Paragraaf Verbonden partijen vinden op deze manier de bewaking van de levering van de prestaties en de afstemming over beleidsvorming in de reguliere P&C-cyclus plaats (programmabegroting en – rekening).

Instrumenten vanuit dit beleidskader:

~ *Twee keer per jaar brede toelichting in raadscommissie*

De wethouder Financiën geeft in de rol van eigenaar/aandeelhouder twee keer per jaar een presentatie over de stand van zaken en de aandachtspunten waarop gestuurd wordt bij de private verbonden partijen. De agendering vindt plaats in de commissie Bestuur en Middelen. Het college kan hierbij ook schriftelijke informatie aanbieden om het gesprek te ondersteunen.

³² In bijna alle gevallen worden deze na vaststelling gedeponereerd bij de Kamer van Koophandel; in zoverre is deze informatie al openbaar.

³³ Zie de Notitie actieve en passieve informatieplicht (IR12.0217), Gemeente Den Helder, 17 september 2012.

³⁴ artikel 15, lid 2 Bbv: verwachte omvang eigen vermogen en vreemd vermogen aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar. En verwachte omvang van het financiële resultaat in het begrotingsjaar.

~ *Commissievergaderingen*

De vakwethouder bespreekt in de rol van klant/opdrachtgever actualiteiten in dec commissievergaderingen. Zo krijgt de raad snel informatie over wat speelt en kan hij er direct op in gaan³⁵. Het college kan hierbij ook schriftelijke informatie aanbieden om het gesprek te ondersteunen.

~ *Evaluaties*

Concrete evaluatiemomenten dienen zich aan als contracten met prestatieafspraken aan het eind van de looptijd zijn. De vakwethouder informeert de raad over de evaluatie in de raadscommissie.

4.2. Informatie door de vennootschappen

Instrumenten vanuit wetgeving:

~ *Verantwoordings- en inlichtingenplicht*

Private verbonden partijen zijn wettelijke verplicht hun jaarrekening openbaar te maken en te deponeren in het handelsregister. Deze worden ter informatie aan de raad aangeboden. Bijlage 3 bevat een overzicht van de wettelijke bepalingen voor de verantwoordings- en inlichtingenplicht aangaande vennootschappen.

Instrumenten vanuit dit beleidskader:

~ *Werkbezoeken*

Om ervoor te zorgen dat alle Helderse bv's/nv's voldoende in beeld zijn bij raadsleden, brengt de raad in het eerste jaar van de nieuwe raadsperiode een werkbezoek aan de Helderse vennootschappen. Ook commissieleden kunnen deelnemen aan de werkbezoeken.

³⁵ Dit geeft uitvoering aan motie 16.1 die Groenlinks heeft aangehouden in raad van 11 december 2017. De motie gaat over de actieve informatieplicht van het college. Commissievergaderingen en raadsinformatiebrieven zijn hiervoor instrumenten.